

Lausunto

11.05.2026

Asia: VN/27639/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi metsästyslain sekä rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta (valkoposkihanhet ja merimetsot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

BirdLife Pohjois-Karjala ry kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto lakiesitysluonnoksesta ja toteaa seuraavaa:

Emme kannata lakimuutosesitystä ja esitämme valkoposkihanhien ja merimetsojen aiheuttamien vakavien vahinkojen ratkaisemista poikkeuslupakäytäntöjä kehittämällä ja tehostamalla.

Lintujen aiheuttamien vakavien vahinkojen estäminen tulee vastaisuudessaakin tehdä tapauskohtaiseen asiantuntijaharkintaan perustuvilla poikkeusluvilla, joiden kautta myös kansalaisilla on perustuslaissa turvattu oikeus vaikuttaa omaa ympäristöä koskeviin asioihin. Muutoksen myötä tapauskohtainen harkinta ja kansalaisten, järjestöjen ja muiden toimijoiden mahdollisuus vaikuttaa häviäisi, mikä olisi huomattava oikeudellinen heikennys.

Valkoposkihanhen suojelutilanne olisi muutoksen jälkeen Suomen linnuista heikoin, koska sen ampuminen olisi laajasti peltoalueilta ympäri vuoden sallittu. Sen lisäksi, että esityksellä heikennettäisiin merimetsan ja valkoposkihanhen suojelutilannetta, heikentyisi myös muiden lintulajien tilanne, koska ampumisesta aiheutuvasta häiriöstä kärsisivät myös muut lintulajit. Häiriö on erityisen haitallista kevätaikaan, jolloin linnut valmistautuvat pesintään ja pesivät.

Kevätaikainen metsästys on myös Luonnonsuojelulain 70 §:n vastaista, jonka kolmannessa momentissa todetaan, että kiellettyä on rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänsyklin kannalta tärkeillä paikoilla. Valkoposkihanhiin kevätmetsästyksellä olisi erityisesti haitallista vaikutusta pelloilla pesiviin lajeihin, kuten kuoviin ja töyhtöhyppään. Kuovin kanta on vähentynyt ja sen nykyinen uhanalaisuusluokka on silmälläpidettävä (NT). Tietyillä alueilla Pohjois-Karjalassa haittaa voi aiheutua myös heinäkurpalle, joka on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi (CR), ja mustapyrstökuirille, joka on vaarantunut (VU).

Yhdistys pyytää kiinnittämään myös huomiota siihen, että tiheinä parvina esiintyvän lajin vastuullinen tappaminen on haastavaa, koska parveen ampuminen aiheuttaa myös lintujen haavoittumisia. Osa näistä linnuista kuolee myöhemmin saamiinsa vammoihin, mutta niitä ei saada talteen saaliina. Haavoittumis- ja katoamisprosentit voivat olla useita prosentteja tai jopa kymmeniä prosentteja ammutuista linnuista tilanteesta riippuen. Helmikuussa 2026 Springer Naturessä tutkijoiden (Buji et al.) julkaisemassa tutkimuksessa todetaan, että vesilinnuilla esiintyy merkittäviä haavoittumisasteita. 17 % röntgenkuvatuista vesilinnuista kantoa haulien aiheuttamia vammoja, ja hanhilla osuudet olivat erityisen korkeita (esim. merihanarella 28 %). Tutkijat toteavat, että kyse on sekä eläinsuojelu- että kannanhoito-ongelmasta. (Linkki tutkimukseen: <https://link.springer.com/article/10.1007/s10344-026-02070-2>)

EU:n lintudirektiivi kieltää muun muassa kevätaikaisen tappamisen sekä häirinnän lintujen elinkierron kannalta tärkeillä alueilla, ja sallii poikkeukset vain silloin, kun on kyse vakavista vahingoista, joiden estäminen ei ole muin keinoin mahdollista. Viranomaisilla on velvollisuus varmistaa, että tappaminen rajoittuu vain tällaisiin tilanteisiin. Esitys ei ole lintudirektiivin säädösten mukainen. Tappaminen olisi kiistatta yleisesti sallittu tilanteissa, joissa vakavaa vahinkoa tai riskiä vakavasta vahingosta ei tutkimusten mukaan ole, eikä vakavien vahinkojen estämiseksi olisi ensisijaista velvoitetta käyttää vahinkoja ehkäiseviä ja lieventäviä muita keinoja kuin tappaminen.

Lakimuutoksessa ei ole kyse vain kansallisesta linnustonsuojelun heikentämisestä. Pohjoisena maana, jonka linnuista valtaosa muuttaa, olemme riippuvaisia siitä, että kaikki maat noudattavat kansainvälisiä linnustonsuojeluperiaatteita, kuten lintudirektiivin säädöksiä. Jokainen lintudirektiivin säädöksistä piittaamaton toimi heikentää linnustonsuojelua Euroopassa ja asettaa uhan sille, että myös muut EU-maat tekevät lintudirektiivin vastaisia päätöksiä. Suomen tulee toimia hyvänä esimerkkinä ja noudattaa lintudirektiiviä.

Tietoon perustuvan päätöksenteon merkitystä ei tässäkään tapauksessa voi liikaa korostaa. Tutkimusten mukaan valkuposkihanhien tappaminen ei välttämättä vähennä satotappioiden määrää. Luonnonvarakeskuksen hanhipeltotutkimuksessa asiasta todetaan, että "Karkottaminen joko kuolettavasti ampumalla tai muilla keinoin ei välttämättä vähennä satovahinkoja. Hanhien laidunnuspaine voi pienentyä karkotuspaikalla (Månsson 2017), mutta karkotettujen hanhien levitessä laajemmalle ja lentämiseen kuluvan energiantarpeen lisääntyessä, satovahingot voivat kasvaa alueellisesti (Nolet ym. 2016, Heldbjerg ym. 2022, de Jager ym. 2022). Riippuen karkottamisen intensiteetistä, hanhien energiantarve, eli satovahingot, voivat kasvaa 10–27 % (Nolet ym. 2016, Bauer ym. 2017)."

Pohjois-Karjalassa hanhien lepäilyalueet keskittyvät osin Natura 2000-alueille tai niiden läheisyyteen mm. Tohmajärven Värtsilässä. Lakiesityksen vaikutusarvioinnit ovat monelta osin puutteellisia, kuten esimerkiksi Natura 2000 -alueille tai uhanalaisille lajeille. Kattavat ja perusteelliset vaikutusarvioinnit ovat lakimuutosten edellytys ja tässä tapauksessa ne eivät täyty.

Esitystä tulee huomattavasti muuttaa. On keskityttävä poikkeuslupakäytäntöjen tehostamiseen ja luopua yleisestä oikeudesta tappaa rauhoitettuja lajeja ilman tapauskohtaisia päätöksiä. Lisäksi pidämme välttämättömänä jatkaa ja edelleen kehittää toimintaa hanhien aiheuttamien maatalousvahinkojen lieventämiseksi.

Lempinen Aaron
BirdLife Pohjois-Karjala ry - Aaron Lempinen, puheenjohtaja